

Henkilönsuojainten markkina- valvontakampanjan 2016 loppuraportti

Sisällys

Tiivistelmä.....	3
1. Kampanjan tausta ja tavoite	3
1.1 Kampanjan taustaa	3
1.2 Kampanjan tavoite	3
2. Kampanjan toteutus	3
2.1 Kampanjan ohjaus.....	3
2.2 Tarkastuslista	4
2.3 Koulutus ja tiedottaminen	4
2.4 Valvontakohteet.....	4
2.5 Resurssit	4
2.6 Aikataulu	4
3. Kampanjan tarkastelu	5
3.1 Suoritusten tarkastelu	5
3.2 Tuoteryhmäkohtainen tarkastelu	5
3.3 Yhteenveto.....	5
3.4 Kampanjan jatkotoimet	6
3.5 Johtopäätös.....	6
3.6 Taulukko. Hankkeen tulokset tuoteryhmittäin	6

Tiivistelmä

Tämä on vuonna 2016 toteutetun ammattikäyttöön tarkoitettujen vedessä käytettävien henkilönsuojainten markkinavalvontakampanjan loppuraportti. Markkinavalvontakampanjaan osallistuivat kaikkien viiden aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet. Kampanjaa veti Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue. Jokaisella vastuualueella oli edustajansa kampanjan ohjausryhmässä. Kampanjan suunnittelu ja koulutus toteutettiin touko-kesäkuussa 2016. Tarkastukset tehtiin kesä-lokakuussa 2016. Suojaimia tarkastettiin suojaimia valmistavissa yrityksissä, Suomeen tuovissa sekä myyvissä erikoisliikkeissä, rautakaupoissa ja tavarataloissa.

Kampanja toteutettiin yhdeksän tarkastajan voimin 42 valvontakohteessa, joissa tarkastettiin yhteensä 58 suojainta. Tarkastetuista suojaimista 62 % oli täysin kunnossa. Kahdesta sukelluslaitteen osasta puuttui CE-merkki ja kolmesta puuttui sekä suomen- että ruotsinkieliset käyttöohjeet. Kolmanneksessa käyttöohjeista oli erilaisia puutteita.

Työsuojeluvastuualueiden tarkastajat jatkavat kampanjassa havaittujen puutteiden selvittelyä ohjausryhmässä sovitulla tavalla suojaimia Suomeen tuovien yritysten kanssa. Myöhemmin tehtävillä jälkivalvontatarkastuksilla selvitetään, onko havaittuja puutteita korjattu.

1. Kampanjan tausta ja tavoite

1.1 Kampanjan taustaa

Markkinoilla olevien vedessä käytettävien suojaruusteiden käyttöohjeissa ja merkinnöissä on havaittu puutteellisuuksia. Maahantuojat, jakelijat ja myyjät eivät aina tunne suojaimia koskevia vaatimuksia, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, että käyttöohjeiden ja merkintöjen osalta puutteellisia tuotteita saatetaan markkinoille.

NLF-asetus (EY) N:o 765/2008 edellyttää EU:n jäsenmailta markkinavalvontaa. Vedessä käytettävien suoja-

varusteiden markkinavalvontahankkeita ei ole tehty aikaisemmin.

1.2 Kampanjan tavoite

Kampanjan tavoitteena oli selvittää markkinoilla olevien vedessä käytettävien suojaruusteiden merkintöjen ja käyttöohjeiden vaatimustenmukaisuuden taso ja saada merkinnät ja käyttöohjeet vaatimustenmukaisiksi.

2. Kampanjan toteutus

2.1 Kampanjan ohjaus

Kampanjan vetäjäksi valittiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue, jossa vastuuhenkilönä oli ylitarkastaja Reijo Kallio. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

laati kampanjasuunnitelman, jonka pohjalta kampanjaa varten perustettu ohjausryhmä päätti kampanjan toteutuksesta ja muista yksityiskohdista. Jokainen työsuojelun vastuualue nimesi ohjausryhmään edustajansa.

Ohjausryhmään kuuluivat:

- ylitarkastaja Reijo Kallio LSSAVI, puheenjohtaja
- tarkastaja Jukka Pelkonen, ISAVI
- tarkastaja Antero Nissinen, PSAVI
- tarkastaja Tapio Saarinen, LSAVI
- ylitarkastaja Tuija Lukkari, ESAVI
- toimistosihteeri Kirsi Ojanto LSSAVI, sihteeri

Lisäksi ohjausryhmän kokouksiin osallistui sosiaali- ja terveysministeriön edustajana neuvotteleva virkamies Pirje Lankinen.

Ohjausryhmä kokoontui kesäkuussa 2016. Kokouksessa suunniteltiin kampanjan toteutus ja sovittiin yhteisistä toimintatavoista. Tarkastusten jälkeen suojainverkon skype-kokouksessa analysoitiin kampanjaa ja pohdittiin markkinavalvonnan kehitystarpeita.

2.2 Tarkastuslista

Kampanjaa varten tehtiin tarkastuslista pääasiassa henkilönsuojainpäättöksen (1406/1993) vaatimusten perusteella, jossa tarkastettavan tuotteen ja sen jakeluketjun tietojen lisäksi tarkastettiin seuraavat seikat:

A	Merkinnät tuotteessa	+/-
1.	CE-merkintä	
2.	Valmistajan nimi tai muu tunniste	
3.	Tuotteen nimi (kauppanimi tai koodi)	
4.	Standardin numero	

B	Käyttöohje	+/-
1.	Käyttöohje suomeksi	
2.	Käyttöohje ruotsiksi	
3.	Valmistajan tai edustajan nimi ja osoite	
4.	Tuotteen nimike (kauppanimi tai koodi)	
5.	Merkintöjen selvitys	
6.	Huolto-ohjeet: säilytys, ks. a)	
7.	Suojausluokat tai käyttörajoitukset	
8.	Ilmoitetun laitoksen tiedot	

2.3 Koulutus ja tiedottaminen

Kampanjan tarkastuksia tekeville tarkastajille järjestettiin koulutustilaisuus kesäkuussa 2016, jossa käytiin sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosaston asiantuntijoiden kanssa läpi alan lainsäädäntöä ja standardeja. Koulutustilaisuudessa tehtiin harjoitustarkastuksia saatavilla olevilla suojaimilla. Kampanjan tuloksista laaditaan kampanjan valmistuttua tiedote, joka jaetaan sidosryhmille ja julkisuuteen/medialle vetovastuussa olevan työsuojeluvastuualueen toimesta.

2.4 Valvontakohteet

Kampanjassa valvontakohteiksi valittiin valmistajien lisäksi Suomeen tuovia yrityksiä sekä henkilönsuojia myyviä liikkeitä. Kullekin vastuualueelle osoitettiin oma tarkastettava tuoteryhmä päällekkäisyyksien välttämiseksi.

2.5 Resurssit

Kaikkien viiden aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet osallistuivat kampanjaan. Jokainen vastuualue oli varannut kampanjaa varten n. 1–2 henkilötyökuukautta. Vastuualueesta riippuen kampanjassa oli mukana yksi – kolme tarkastajaa. Tarkastuksia tekevät henkilöt oli aiemmin nimitetty henkilönsuojainten markkinavalvontaverkostoon.

2.6 Aikataulu

Kampanja suunniteltiin, toteutettiin ja saatettiin päätökseen vuoden 2016 aikana. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue aloitti kampanjan suunnittelun tammikuussa 2016 ja siitä alkaen ohjausryhmä osallistui kampanjan suunnitelman viimeistelyyn ja teki päätöksiä kampanjan toteuttamisesta. Tarkastukset aloitettiin kesäkuussa 2016. Välittömästi tarkastuksen jälkeen tarkastajat kirjasivat tarkastamansa tuotteet atk-järjestelmään. Näin varmistettiin, että kukin tuotenumero tarkastetaan vain kerran.

3. Kampanjan tarkastelu

3.1 Suoritusten tarkastelu

Työsuojelun vastuualueet tekivät yhteensä 42 tarkastusta, joissa tarkastettiin 58 suojainta.

3.2 Tuoteryhmäkohtainen tarkastelu

Taulukko s. 6

EN ISO 12402-2, -3 ja -4:2006 Kelluntavarusteet. Pelastusliivit merelle ja avovesille, sisävesille ja rannikoille

Kampanjassa tarkastettiin 35 eri nimikkeistä pelastusliiviä (tavallisia 23 kappaletta ja paukkuliivejä 12 kappaletta), joista täysin kunnossa oli 63 %. Yhdestä tarkastetusta paukkuliivimallisesta pelastusliivistä puuttuivat käyttöohjeet suomeksi ja ruotsiksi. Kahdeksan tavallisen ja yhden paukkuliivin käyttöohjeesta puuttui ilmoitetun laitoksen nimi. Kahdesta tavallisen pelastusliivin käyttöohjeesta puuttui tuotteessa olevien merkintöjen selitys.

EN ISO 15027-1 ja -2:2012 Kylmältä vedeltä suojaava vaatetus. Pelastuspuvut

Kampanjassa tarkastettiin 2 kylmältä vedeltä suojaavaa pukua, joista kaikilta osin oli vaatimusten mukaisessa kunnossa 50 %. Toisen puvun käyttöohjeesta puuttui ilmoitetun laitoksen tiedot.

EN 14225-2 ja -3:2005 Sukelluspuvut. Kuivapuvut ja aktiivisesti lämmitettävät tai jäähdytettävät puvut

Kampanjassa tarkastettiin kymmenen sukelluspukua, jotka olivat kaikilta osin kunnossa sata prosenttisesti (100%).

EN 250:2014 Hengityslaitte. Sukelluslaitte, jossa on paineilmasäiliö

EN 13949:2003 Hengityksensuojaimet.

EN 15333-1:2008 Hengityslaitte. Avoinkiertoinen sukelluslaitte, johon paine-kaasu syötetään letkulla.

EN 15333-2:2009 Vakiovirtauksella toimiva laite

Kampanjassa tarkastettiin yhteensä 11 hengityslaitetta sisältäen regulaattorisettejä, hengitysventtiilejä ja paineenalennusventtiilejä.

Tarkastetuista sukelluslaitteista oli kunnossa kaikilta osin 33 %.

Kahden sukelluslaitteen osan CE-merkinnässä oli huomautettavaa. Kahdesta sukelluslaitteesta puuttuivat suomen- ja ruotsinkieliset käyttöohjeet. Kolmen sukelluslaitteen käyttöohjeista puuttui ilmoitetun laitoksen tiedot.

3.3 Yhteenveto

Kampanjassa tarkastettiin 58 eri tuotemerkkiä. Lukumääräisesti eniten tarkastettiin pelastusliivejä 35 kappaletta. Kaikki tarkastukset tehtiin samaa tarkastuslistaa käyttäen. Suojaimista katsottiin merkinnät ja käyttöohjeista kaikkia henkilönsuojaimia koskevien perusvaatimusten edellyttämät asiat. Suojaimet olivat kokonaisuudessaan hyvin merkitty. Suurin epäkohta oli suojainten puutteelliset käyttöohjeet. Käyttöohjeista puuttui useimmiten tyyppitarkastuslaitoksen yhteystiedot ja suojaimessa olevien merkintöjen selitykset.

Tarkastettavien tuotteiden määrä osoittautui suunniteltua pienemmäksi. Tähän vaikutti osaltaan ammattisukeltajien tapa tilata varusteensa usein suoraan ulkomailta. Siksi kauppojen valikoimiin kuului lähinnä kuluttajille tarkoitettuja varusteita, joita kampanjassa ei tarkastettu.

3.4 Kampanjan jatkotoimet

Työsuojelun vastualueet jatkavat kampanjassa havaittujen puutteiden selvittelyä suojaimia Suomeen tuovien yritysten ja jakelijoiden kanssa ohjausryhmässä sovitun mukaisesti. Mahdolliset markkinavalvontatoimenpiteet hoidetaan työsuojeluosastolla.

3.5 Johtopäätös

Tulokset osoittavat, että kaupoissa myytävien vedessä käytettävien suojarusteiden merkinnöissä ja käyttöohjeissa ei ole paljoa vakavia puutteita. Erityisesti voidaan mainita sukelluspuvut, jotka olivat asianmukaisessa kunnossa sata prosenttisesti (100%). Käyttöohjeet puuttuivat suomeksi ja ruotsiksi seitsemästä (7%) pro-

sentista tarkastetusta tuotteesta. Käyttöohjeella on ratkaiseva merkitys oikean suojaimen valintaan ja käyttötapaan. Puutteellisten tietojen johdosta tehty väärä suojaimevalinta vesillä liikuttaessa voi johtaa hengenvaarallisiin seurauksiin.

Tilanteen parantamiseksi jälkivalvontaa suoritetaan ainakin niissä myymälöissä, joiden todettiin myyvän vaatimusten vastaisia suojaimia. Kampanjassa kävi ilmi, että puutteellisesti merkittyjen suojaimeiden myyntiin syyllistyvät pääosin samat toiminnan harjoittajat toistuvasti.

Henkilönsuojainten markkinavalvontaverkosto on tehnyt esitteen henkilönsuojaimista työkaluksi työsuojelutarkastajille. Työpaikoille suojaimeiden valinnassa antavat opastusta työterveyshuoltoyksiköt, Työturvallisuuskeskus ja Työterveyslaitos.

3.6 Taulukko. Hankkeen tulokset tuoteryhmittäin

Suojainhankkeen 2016 tulokset	Tark.	Kunnossa		Merkinnät				Käyttöohjeet							
				Puutteita merkinnöissä		Puuttui CE- merkki		Puutteita käyttö- ohjeissa		Puuttui			kokonaan		
				kpl	%	kpl	%	kpl	%	suomeksi	ruotsiksi	kpl	%	kpl	%
Pelastusliivit	23	13	57	–	–	–	–	10	57	–	–	–	–	–	–
Paukkuliivit	12	9	88					1	91	1	91	1	91	–	–
pelastuspuvut	2	1	50	–	–	–	–	1	50	–	–	–	–	–	–
Sukelluspuvut	10	10	100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Sukeltaminen, hengityksensuojaus	11	3	33	3	33	2	18	7	64	3	33	3	33	–	–
Yhteensä	58	36	62	3	5	2	3	19	33	4	7	4	7	–	–